

Warunki techniczne na
Opracowanie wykazu polskich nazw budowli z obszaru Europy Wschodniej
(Białoruś, Ukraina, Litwa, Łotwa i Estonia)

1. Opis przedmiotu zamówienia

Opracowanie wykazu polskich nazw budowli z obszaru **Europy Wschodniej, tj.: Białorusi, Ukrainy, Litwy, Łotwy i Estonii**, zgodnie z zasadami opracowania wykazu polskich nazw budowli i innych obiektów miejskich ujętymi w pkt. 3 Warunków technicznych.

Opracowanie wykazu polskich nazw budowli obejmuje:

1. Przygotowanie koncepcji i zasad doboru nazw budowli, w tym zaproponowanie kryteriów ich doboru, do zamieszczenia jako wstęp opracowania.
2. Opracowania merytorycznego wykazu polskich nazw budowli, zgodnie z *zasadami opracowywania nazw budowli przyjętymi przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju* na 88. posiedzeniu KSNG w dniu 19 listopada 2014 r. (wraz z aktualizacją z dnia 28.01.2016 r.), stanowiącymi integralną część załącznika, w tym:
 - a) dokonania weryfikacji z zaznaczeniem zmian względem nazewnictwa dotychczas ustalonego przez Komisję,
 - b) zaproponowaniu usunięcia nazw zbędnych lub błędnych i dodania nazw nowych (we wszystkich językach urzędowych poszczególnych krajów), wraz z uzasadnieniem zaproponowanych zmian.
3. Weryfikacji opracowanego wykazu po ewentualnych uwagach i zaleceniach Komisji uzgodnionych na posiedzeniach Komitetu Redakcyjnego Wykazu Nazw Budowli oraz posiedzeniach plenarnych KSNG.

2. Przekazanie opracowania

1. Opracowany wykaz polskich nazw budowli należy przekazać do Zamawiającego w postaci:
 - a) wydruku (1 szt.),
 - b) zapisu w dokumencie tekstowym programu MSWord,
 - c) zapisu w dokumencie w formacie PDF.
2. W przypadku wystąpienia niestandardowych liter w nazwie budowli Wykonawca będzie zobowiązany do przekazania Zamawiającemu pliku z danym fontem.
3. Termin realizacji przedmiotu zamówienia do dnia **15 listopada 2018 r.**

3. Zasady opracowania wykazu polskich nazw budowli i innych obiektów miejskich

(przyjęte przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej na 88. Posiedzeniu KSNG w dniu 19.11.2014 r. wraz z aktualizacją z dnia 28.01.2016)

1. Kategorie nazw

Wykaz obejmuje następujące kategorie obiektów:

- Ulice
- Place
- Mosty
- Tunele [tylko miejskie – pozamiejskie uwzględniono już w „Urzędowym wykazie”]
- Inne obiekty komunikacyjne [dworce, lotniska¹, itd.]
- Świątynie, klasztory, miejsca kultu [w tym ich ruiny (obejmuje także ruiny antyczne)]
- Cmentarze, nekropole
- Mauzolea [w tym ich ruiny]
- Forty, twierdze, zamki [w tym ich ruiny]
- Inne zabytki [budowle zabytkowe inne niż wcześniej wymienione, np. pałace, wieże, bramy miejskie, piramidy; w tym ich ruiny]
- Inne obiekty antropogeniczne [np. parki miejskie, pomniki, muzea, pola bitew]
- Pozostałe obiekty [inne obiekty miejskie, których nie można zaklasyfikować do żadnej z powyższych kategorii]

Nie należy zmieniać nazw kategorii oraz dodawać nowych kategorii do wykazu. W wykazie nie uwzględniane są obiekty spoza ww. kategorii, zwłaszcza miejscowości i ruiny miejscowości (w tym stanowiska archeologiczne obejmujące dawne miejscowości).

W przypadku obiektów, które obecnie pełnią inną funkcję niż pierwotnie (np. Hagia Sophia obecnie jest muzeum, a nie świątynią), należy je umieszczać w kategorii zgodnie z tym, jak dany obiekt najbardziej się kojarzy, która jego funkcja powoduje, że jest znany. Będzie to w niektórych przypadkach jego pierwotna funkcja, w innych obecna. W przypadkach tego typu obiektów powinien zostać dodany przypis wyjaśniający o współczesnej / pierwotnej funkcji danego obiektu.

Rodzaje budowli, których nie należy uwzględniać w wykazie (zostały już uwzględnione w podstawowej części „Urzędowego wykazu”): stacje badawcze, zapory, drogi (bez ulic), koleje, tunele (bez tuneli miejskich), drogi (szlaki) morskie, kanały, kosmodromy, szlaki turystyczne, rezerваты kulturowe, wały i umocnienia, zespoły portowe, poldery, parki dendrologiczne, sztuczne wyspy.

2. Dobór nazw

Jako punkt wyjścia do opracowania wykazu należy przyjąć dotychczasowy zbiór nazw budowli przyjętych przez Komisję. Wykaz ten należy przejrzeć pod względem doboru nazw i zaproponować dodanie, lub pominięcie nazw dla poszczególnych obiektów.

¹ Lotniska w dotychczasowych wykazach nie były uwzględniane.

Wykaz powinien zostać rozbudowany o wszystkie ważniejsze obiekty posiadające polskie nazwy (jednak nie należy uwzględniać każdej wymienianej w przewodnikach i innych publikacjach nazwy zabytkowego obiektu z Wilna, Lwowa, czy innego miasta często odwiedzanego przez Polaków), przy czym uwzględniane powinny być wyłącznie te nazwy, które pojawiają się w co najmniej kilku publikacjach. Autorzy wykazów nie powinni sami tworzyć tłumaczeń nazw (np. nazw kościołów, świątyń), nie powinni także uwzględniać polskich nazw, jeżeli obiekt jest bardziej znany pod nazwą oryginalną (np. *Ponte Vecchio* zamiast *most Złotników*), a także nazw pojawiających się tylko sporadycznie w publikacjach. Pominięte powinny zostać polskie nazwy mniej znanych obiektów, nawet jeżeli egzonymi już zostały przez Komisję dla nich ustalone. Ponadto powinny zostać przejrzone propozycje zgłoszone przez autorów w trakcie opracowywania zeszytów *Nazewnictwa geograficznego świata*, jednak ostatecznie nieomawiane przez Komisję.

Każda propozycja dodania lub usunięcia nazwy powinna zostać uzasadniona.

W wykazie nie uwzględniane są nazwy obiektów nie posiadających polskich nazw.

Szczegółowe zalecenia doboru nazw:

„Pisownia słownictwa religijnego”

Należy stosować zapis zgodny z zasadami opisanymi w „Pisowni słownictwa religijnego” z 2010 roku – publikacja ta zawiera zasady opracowane przez Komisję Języka Religijnego Rady Języka Polskiego PAN przy współpracy z Komisją Ortograficzno-Onomastyczną RJP, a następnie zatwierdzone przez Radę Języka Polskiego. Z punktu widzenia opracowania wykazu nazw budowli istotne są opisane w tej publikacji zasady dotyczące nazw budynków i innych obiektów – zostały tu zebrane w jednym miejscu wszystkie regulacje dotyczące zapisu małymi i wielkimi literami uzupełnione licznymi przykładami polskich nazw budowli zarówno z obszaru Polski, jak i spoza granic kraju. Co więcej wskazano tu też na niewłaściwe formy stosowane w słownikach, zwłaszcza w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” pod redakcją E. Polańskiego – RJP przyjęła zasadę pierwszeństwa reguł zawartych w „Pisowni słownictwa religijnego” nad zasadami obowiązującymi w słownikach ortograficznych.

Ze względu na to, że „Pisownia słownictwa religijnego” jest publikacją normatywną zatwierdzoną przez Radę Języka Polskiego, w wykazie nazw budowli należy uwzględniać nazwy zagranicznych budowli wymienione w tej publikacji i w formie, w jakiej zostały w niej podane.

Nazwy pomników

Nazwy pomników należy ograniczać – mogą się pojawiać, tylko te najbardziej znane. Jednocześnie nie są uwzględniane pomniki, których nazwy składają się z terminu rodzajowego (*pomnik, statua, kolumna* itp.) i imienia osoby, której jest poświęcony, np. *pomnik Adama Mickiewicza* w Wilnie, *pomnik Świętego Wacława* w Pradze, *pomnik Piotra I* w Petersburgu, *kolumna Nelsona* w Londynie.

Nazwy instytucji

Nie należy uwzględniać nazw instytucji (np. muzeów, uczelni) – w wykazie mogą znaleźć się wyłącznie nazwy budynków zajmowanych przez te instytucje, o ile te budynki mają własne nazwy i nazwy te są znane (przykładowo nazwa *Galeria Tretiakowska*, jako odnosząca się do muzeum zajmującego kilka budynków w różnych lokalizacjach, nie powinna być w wykazie uwzględniona).

Nazwy kościołów i innych budowli sakralnych

Znacznie ograniczone powinny być nazwy odnoszące się do budowli sakralnych nazywanych od osób – w praktyce nazwę każdego kościoła, klasztoru, meczetu, czy świątyni nazwanych od osoby można bez problemu przetłumaczyć na język polski. Dlatego w wykazie uwzględnione powinny być wyłącznie nazwy najważniejszych z tych obiektów. Nazwy opisowe (np. *Wielki Meczet*, *Wielka Synagoga*), o ile są faktycznie nazwami własnymi danego obiektu, mogą być uwzględniane dla najważniejszych obiektów.

Części budowli

W wykazie nie będą wymieniane poszczególne niesamodzielne elementy większych budowli, np. *apartamenty Borgia*, które są salami w pałacu Papieskim.

Kompleksy budowli

W przypadku wielu kompleksów budowli polskie nazwy spotykane są dla większości obiektów znajdujących się na ich terenie, także dla tych mniej znaczących. W wykazie nie ma sensu uwzględniania wszystkich tych nazw. Dlatego w przypadku kompleksów budowli, zwłaszcza kompleksów ruin, będą podawane nazwy jedynie dla najważniejszych (najbardziej znanych, okazałych) budowli z jego obszaru (a także nazwa samego kompleksu, o ile stosowany jest dla niej polski egzonim).

Nazwy obiektów z listy UNESCO

Nie powinny być wymieniane wszystkie obiekty z listy UNESCO, a jedynie te o ugruntowanej polskiej nazwie (nie należy dokonywać samodzielnie tłumaczeń nazw takich obiektów), przy czym istotniejsze są obiekty z wpisów indywidualnych (gdzie wprost wymieniona jest nazwa danej budowli) od obiektów z wpisów ogólnych (np. wpisu całego obszaru staromiejskiego).

Nazwy oficjalne (długie formy nazw)

Niektóre budowle mają zarówno nazwę potoczną (przeważnie krótką), jak i oficjalną (przeważnie długą), np. *kościół Świętego Jana* i *kościół Świętego Jana Chrzcziciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty* w Wilnie. Oficjalne nazwy budowli, nadawane przez ich zarządców, często są szerzej nieznane, ulegają także zmianom. W związku z tym należy podawać, jako główne, nazwy krótkie, bardziej popularne. Nazwy długie mogą być uwzględniane tylko wyjątkowo (np. długa nazwa jest również znana), umieszczone na drugim miejscu i poprzedzone skrótem *ofic.*

Deskrypcje (określenia opisowe)

W wykazie pominięte są określenia opisowe (deskrypcje), nawet jeżeli są spotykane w powszechnym obiegu, np. *katedra kolońska*, *opactwo westminsterskie*, *katedra w Mediolanie*, *plac pałacowy w Katmandu*, czy *kolumna Aśoki w Delhi* – nie są to nazwy własne. Pominięte powinny być także nazwy opisowe typu *pałac Prezydencki*, *pałac Rządowy*, *zamek Królewski*, *stadion Olimpijski*, *gmach Parlamentu*.

Pseudoegzonimy

W wykazie nie należy uwzględniać pseudoegzonimów, które od nazwy oryginalnej różnią się tylko tłumaczeniem terminu rodzajowego (np. *katedra Notre-Dame* dla Cathédrale Notre-Dame, *tunel San Bernardino* dla San Bernardino Tunnel / Galleria del San Bernardino, *zamek Windsor* dla Windsor Castle, *pałac Buckingham* dla Buckingham Palace, *Bazylika Santa Maria Maggiore* dla Basilica di Santa Maria Maggiore). Inne rodzaje pseudoegzonimów (np. nazwy w transkrypcji) powinny być znacznie ograniczane – uwzględnione mogą być wyłącznie obiekty najbardziej znane, np. *Tadź Mahal*, *Potala*.

3. Dodatkowe informacje

Przy każdym uwzględnionym w wykazie obiekcie należy podać informację o rodzaju obiektu (o ile zasadne jest podawanie rodzaju precyzyjniejszego niż nazwa kategorii) oraz o jego położeniu. Dla każdego obiektu uwzględnionego w wykazie nazw budowli muszą być podane współrzędne geograficzne – ze względu na to, że autorzy mogą mieć problemy z podaniem współrzędnych, będą one dodawane na późniejszym etapie. Jednak autorzy powinni podać opisowo miejsce położenia obiektu – miejscowość (lub koło jakiej miejscowości leży), ulicę, dzielnicę itp. tak, aby można było w miarę prosto odnaleźć taki obiekt na mapie.